

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

ABDÜLSAMET YAMAN/TÜRKİYE

(Başvuru no: 32446/96)

KARAR

STRAZBURG

2 KASIM 2004

*Bu karar Sözleşme'nin 44/2 maddesinde belirtilen şartlar uyarınca kesinlik kazanacaktır.
Editör tarafından revizyona tabi tutulması mümkündür.*

Yaman/Türkiye Davası'nda,
Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Daire),
Sn. J.-P. Costa, Başkan,
Sn. L. Loucaides,
Sn. C. Birsan,
Sn. K. Junwiert,
Sn. V. Butkevych,
Sn. M. Ukrehelidze, yargıçlar,
Sn. F. Gölcüklü, geçici yargıç, ile Sekreter Sn. S. Dollé'nin katılımı ile 14 Aralık 1999 ve 12 Ekim 2004 tarihlerinde yaptığı gizli müzakereler sonucunda ve 12 Ekim 2004 tarihinde aşağıdaki karara varmıştır.

USULİ İŞLEMLER

1. Dava, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ("Sözleşme") eski 25. maddesi uyarınca Türkiye Cumhuriyeti aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne Türk vatandaşı Abdülşamet Yaman ("başvuran") tarafından 3 Ocak 1996 tarihinde yapılan başvurudan (no. 32446/96) kaynaklanmaktadır.
2. Kendisine adli yardım temin edilmiş olan başvuran, Londra'da bulunan Kürt İnsan Hakları Projesi ile bağlantılı çalışan Mark Muller, Timmy Otty, Jane Gordon ve Anke Julia Stock isimli avukatlar tarafından temsil edilmiştir. Türk Hükümeti ("Hükümet") AİHM dava işlemleri için herhangi bir Vekil tayin etmemiştir.
3. Başvuran, gözaltında bulunduğu süre içinde işkence gördüğünü ve şikayetleri hakkında yeterli ve etkin bir inceleme yapılmadığını iddia etmiştir. Sözleşme'nin 3. ve 13. maddelerini gündeme getirmiştir. Sözleşme'nin 5. maddesine dayanarak, tutuklanmasının adil niteliği, gözaltı süresi, yetkili makamların tutuklama gerekçelerini beyan etmemeleri, gözaltı sürecinin meşruiyetine dair karar verilebilmesi ve yine bu sürenin haddinden fazla olmasına dayanarak tazminat alabilmek amacıyla başlatılabileceği işlemleri başlatmadığı hakkında şikayette bulunmuştur. Başvuran, Sözleşme'nin 10. ve 11. maddelerine dayanarak siyasi faaliyetlerinden caydırılmak amacıyla tutuklandığını ve gözaltına alındığını belirtmiştir. 14. maddeye dayanarak ise, etnik kökeni ve bir siyasi partiyle olan bağlantısı nedeniyle gözaltına alınıp işkenceye maruz bırakıldığını ifade etmiştir. 18. maddeye dayanarak, Sözleşme'de ifade bulan haklarına ve özgürlüklerine kısıtlama getirilmesinin, Sözleşme'nin müsaade etmediği amaçlar doğrultusunda gerçekleştirildiğini belirtmiştir. Son olarak, 34. maddeye (eski 25. madde) dayanarak, Türkiye'deki işkence mağdurlarına yardım sağladığı gerekçesiyle işkenceye maruz kaldığını ifade etmiştir.
4. Başvuru, Sözleşme'nin 11. Protokolü yürürlüğe girdiğinde; 1 Kasım 1998'de AİHM'ye iletilmiştir. (11. Protokol, madde 5 § 2)
5. Başvuru AİHM'nin 1. Dairesi'ne verilmiştir (Mahkeme Kararları'nın 52 § 1 Kararı). Bu Daire'de davaya bakacak olan Bölüm, İç Tüzük 26 § 1'in öngördüğü şekilde oluşturulmuştur. Türkiye ile ilgili olarak seçilmiş olan yargıç Türmen davadan ayrılmıştır (İç Tüzük 28). Hükümet, geçici yargıç olarak F. Gölcüklü'yü atamıştır (AİHS madde 27 § 2 ve İç Tüzük 29 § 1).

6. AİHM, 14 Aralık 1999 tarihli bir kararla, başvuranın, yakalanmasının sözde kanunsuzluğu, yetkili makamların yakalama hakkında gerekçe vermemesi, kişisel ifade ve bir topluluğa mensup olma özgürlüğüne yapılan sözde müdahale ve kişisel başvuru hakkını etkin bir biçimde kullanmasının engellenmesine ilişkin şikayetlerini kabul edilemez bulmuştur. AİHM, başvurunun diğer kısmını dikkate almıştır.
7. Başvuran ve Hükümet esasa ilişkin görüşlerini bildirmiştir. (İç Tüzük 59 § 1)
8. 1 Kasım 2001 tarihinde AİHM, Dairelerin iç düzenlemini değiştirmiştir. (İç Tüzük 25 § 1). Bu dava yeni oluşturulan İkinci Daire'ye verilmiştir (İç Tüzük 52 § 1).

OLAYLAR

I.DAVA ŞARTLARI

9. Başvuran 1964 doğumludur ve başvuru sırasında Konya Cezaevi'nde alıkonulmuştur. Mayıs 2000 tarihinde Almanya'ya gitmiş ve iltica talebinde bulunmuştur. Şu anda Almanya'da yaşamaktadır ve Adana'da HADEP'in (Halkın Demokrasi Partisi) il başkanıdır.

A. Gözaltı Süreci ve Başvuranın Kötü Muamele İddialarına Dair Sağlık Raporları

10. 3 Temmuz 1995 tarihinde başvuran, Adana Emniyet Müdürlüğü polis memurları tarafından gözaltına alınmıştır. Gözlerinin bağlandığını, bir arabaya oturtulduğunu, dövüldüğünü ve tehdit edildiğini iddia etmiştir. Gözleri bağlı halde bir süre arabayla dolaştırıldıktan sonra Adana Emniyet Müdürlüğü'ne getirilmiştir. Başvuran kendisini kaçırانların polis memuru olduğunu fark etmediğini ve getirildiği binanın Emniyet Müdürlüğü olduğunu fark etmediğini iddia etmektedir.

11. Bunlara ek olarak, başvuran, Emniyet Müdürlüğü'nde gözlerinin bağlandığını, çırılçıplak soyulduğunu ve soğuk suya sokulduğunu iddia etmektedir. Kollarından tavan borularına bağlanmış ve bir sandalyede ayakta bekletilmiştir. Özellikle cinsel oranlarına olmak üzere kendisine elektrik kabloları bağlanmıştır. Daha sonra sandalye altından çekilmiş ve asılı halde kendisine elektrik şoku verilmiştir. Aralıklarla elektrik şoku kesilmiş ve hayalari sıkılmıştır. Başvuran, işi ve yasadışı bir örgüt olan (PKK) (Kürdistan İşçi Partisi) ile bağlantısı hakkında sorgulanmıştır. Ayrıca, hangi sebeple işkence mağdurlarının Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na başvurmalarına yardım ettiği hakkında ifadesi alınmıştır.

12. 3 ve 11 Temmuz 1995 tarihleri arasında başvuran, Adana Emniyet Müdürlüğü'nde gözaltında tutulmuştur. Başvuran, ailesinin gözaltına alındığından haberdar edilmediğini ve işkence altında sorgulama sürecinin dokuz gün devam ettiğini iddia etmektedir.

13. 11 Temmuz 1995 tarihinde, başvuran Adli Tıp Kurumu uzmanı tarafından muayene edilmiştir. Başvuran, işkence sebebiyle, sol kolunu hiç kullanamadığı, bir kaburgasının kırıldığını ve bağlanarak asılı vaziyette tutulmasına bağlı olarak vücudunun muhtelif yerlerinde ezikler olduğunu ifade etmiştir. Adli tıp uzmanının raporu şu şekildedir:

"Şahsın sağ dizinde ve her iki bileğinde 4 x 3 cm yüzeysel yaralar tespit edilmiştir. Şahıs, sol kolunda hissizlik ve sağ göğsünde nğrından şikayetçidir".

14. Aynı gün, başvuran, Adana Cumhuriyet Savcısı ve Adana Sulh Ceza Mahkemesi huzuruna çıkarılmıştır. Her ikisinde de başvuran, kendisinden polis tarafından alınan bilgilerin doğruluğunu inkar etmiştir. Adana Sulh Ceza Mahkemesi başvuranın sorgulandıktan sonra tekrar cezaevi'ne gönderilmesine hüküm vermiştir. Başvuran, Adana Cezaevi'ne dönerken

tüfek dipçikleri ve sopa kullanan polisler tarafından kötü muamele gördüğünü iddia etmektedir.

15. 12 Temmuz 1995 tarihinde başvuran cezaevinin revirine getirilerek Dr. H. Ö. Tarafından muayene edilmiştir. H. Ö., cezaevi hasta muayene raporuna şunları yazmıştır:

"Başvuran, Emniyet Müdürlüğü'nde manevi baskı gördüğünü ifade etmiştir. Ayrıca, adliye ve cezaevi arasında dövüldüğünü iddia etmektedir. Sol kolunun üst kısmında 3-4 cm'lik ezik izleri ve sırtında da pek çok - eritematik ve ekimoz yaralar bulunmaktadır. Sağ ayak bileğinde çizikler ve sıyrıklar gibi yaralar bulunmaktadır."

16. Başvuran, Dr. H. Ö.'nün, kendisinin tedavi amacıyla bir hastaneye nakledilmesi için cezaevi yetkililerinden izin alması tavsiyesinde bulunduğunu iddia etmektedir.

17. Başvuran, cezaevi yetkilileri aracılığıyla 12, 13, ve 14 Temmuz 1995 tarihlerinde Adana Cumhuriyet Savcılığı'na dilekçeler yazdığını ve bu dilekçelerle bir hastaneye sevk edilmeyi ve daha kapsamlı bir sağlık muayenesi için Adli Tıp Kurumu'na gönderilmeyi talep etmiştir. Taleplerinin kayda alınmadığını ve durumu ile ilgili olarak cezaevine gelen Türkiye İnsan Hakları Derneği doktoru ile görüşmesine müsaade edilmediğini ifade etmiştir.

18. Kaydı alınmayan tarihlerde başvuran, Adana Cezaevi'nden Konya Cezaevi'ne oradan da Ceyhan Cezaevi'ne nakledilmiştir. 1997'de yargılanmak üzere serbest bırakılmıştır.

19. 12 Eylül 1997'de Danimarka'da bulunan İşkence Mağdurları Rehabilitasyon ve Araştırma Merkezi'ne bağlı bir doktor, başvuranı muayene etmede izlenen tıbbi işlemler hakkında görüşlerini bildirmiştir. Olayların üzerinden zaman geçmiş olması sebebiyle, vücutta elektrik şokunun izlerini tespit etmenin güç olduğunu belirtmiştir. Ancak, birkaç mağdurda akut fazda deride oluşan yüzeysel yaralar gözlenmiştir. Ayrıca, soğuk suya maruz kalmanın kesin olarak zatürre, ateş ve boğaz ağrısına yol açmayacağını belirtmiştir. Kollarda hissizlik, ağrı ve güç kaybının ise kollardan bağlanarak asılı bırakılmaya bağlı semptomlar olduğunu belirtmiştir. Son olarak ise, bileklerde yara kabuğu oluşumunun, bileklerin uzun süre sıkıca bağlı kalmasından kaynaklanan vakalarda sıklıkla görüldüğünü eklemiştir.

20. 9 Ekim 1997 tarihinde başvuran, Türkiye İnsan Hakları Derneği Adana Şubesi'ne bağlı bir doktor tarafından muayene edilmiştir. Doktorun raporuna göre, başvuranın şikayetleri arasında dişetlerinde ağrı, eksik dişle ilgili yeme zorluğu, göğüste ağrı ile bilek ve dizlerde ağrıyla seyreden hareket zorluğu bulunmaktadır. Başvuranda ayrıca, cerrahi müdahale gerektiren akciğer zarı iltihaplanmasının da geliştiği gözlenmiştir. Başvuranın rahatsızlıklarına ilişkin olarak rapor, kötü muamele ve cezaevi koşullarına atıfta bulunmuştur.

21. Mayıs 2000'de başvuran Almanya'ya gelmiş ve iltica talebinde bulunmuştur. 20 Haziran 2000 tarihinde oturma izni almıştır.

22. 5 Mart 2001'de başvuran Almanya'da bir doktor tarafından muayene edilmiştir. Doktor şu şikayetleri dikkate almıştır: ayaklarda, dizlerde ve uyluk kemiğinde kronik ağrı, dyspnoea (nefes zorluğu); depresyon ve akciğer fonksiyonlarında azalma. Doktor, başvuranın şikayetlerinin işkenceyle bağlantılı olduğunu gözardı edilemeyeceği kanısına varmıştır. Ayrıca, kendi muayenehanesinde başvuranın psiko-somatik tedavi göreceğini belirtmiştir.

23. 29 Ocak 2002 tarihinde, başvuran, Münih'te bulunan ve mülteci ve işkence mağdurlarına tavsiye ve onları tedavi amaçlı faaliyet gösteren bir örgüt olan München Refugio'ya bağlı bir doktor tarafından muayene edilmiştir. 5 Mart 2001 tarihli raporla tutarlı olan psiko-somatik bulgulara atıfta bulunarak, başvuranda kronik ve post-travmatik stres teşhisinde bulunmuştur. Ayrıca başvuranın ciddi psikosomatik sorunları olduğunu eklemiştir.

B. Başvurana Uygulanan Cezai İşlemler

24. Kaydı tutulmayan bir tarihte Adana Cumhuriyet Savcısı görevsizlik kararı almış ve başvuranın ve diğer 26 davalının dosyasını Konya Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne göndermiştir.

25. 4 Ağustos 1995 tarihinde Konya DGM Savcısı, Ceza Kanunu'nun 168 § 2 maddesi uyarınca başvurunu PKK'ya üye olmakla suçlayan bir iddianame hazırlamıştır.
26. Kaydı tutulmayan bir tarihte, başvurunun dosyası Adana DGM'ne gönderilmiştir.
27. 16 Mart 1999 tarihinde, Adana DGM, Ceza Kanunu'nun 168. maddesi uyarınca, başvurunu PKK mensuplarına yardım ve yataklık yapmaktan dolayı suçlu bulmuş ve üç yıl altı ay hapis cezasına çarptırmıştır.
28. 19 Eylül 2000 tarihinde, Yargıtay 16 Mart 1999 tarihli kararı onamıştır.

C. Polis Memurlarına Uygulanan Cezai İşlemler

29. 20 Ekim 1995 tarihinde başvuran, polis gözaltında olduğu sürede kötü muamele gördüğü iddiasıyla Adana Cumhuriyet Savcılığı'na şikayette bulunmuştur.
30. 29 Aralık 1995 tarihinde Adana Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı iki polis memuru hakkında yapılan ilk tahkikatı takiben, Adana Cumhuriyet Başsavcısı, polis memurları aleyhine kanıt olmadığı gerekçesiyle cezai işlem yapılmasını reddetmiştir.
31. 15 Nisan 1997 tarihinde, Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Müdürlüğü, Adana Cumhuriyet Başsavcılığı'na bir mektup göndererek başvurunun Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na ilettiği iddialarla ilgili olarak bir inceleme yapılmasını talep etmiştir.
32. Mayıs 1997 ve Mart 1999 tarihleri arasında, Adana Cumhuriyet Başsavcılığı, başvurunun kötü muamele iddialarına ilişkin olarak yeni bir inceleme yapmıştır. Bu inceleme kapsamında başvurunun ifadesi alınmıştır. Kendi adına dört şahidin ismini vermiştir. Adana Cumhuriyet Savcısı bu şahitlerden üçünü dinlemiş ve üç şahit de başvurunun iddialarını doğrulamıştır. Cumhuriyet Savcısı, kendilerine yapılan suçlamaları reddeden polis memurlarının da ifadelerini almıştır.
33. 25 Mart 1999'da Adana Cumhuriyet Savcısı, Adana Ağır Ceza Mahkemesi ile birlikte, Ceza Kanunu'nun 243. maddesi uyarınca, kötü muamelenin yapıldığı tarihte Adana Emniyet Müdürlüğü'nde görev yapan altı polis memurunu suçlayan bir iddianame düzenlemiştir. Davalılar, başvurandan itiraf almak amacıyla işkence yapmakla suçlanmışlardır.
34. 9 Nisan 1999 ve 27 Mart 2003 tarihleri arasında, Adana Ağır Ceza Mahkemesi, polis memurlarına karşı açılan davada yirmi üç duruşma yapmıştır.
35. Mahkeme, suçlanan tarafın ve bazı tanıkların kanıtlarını 10 Nisan 2000 tarihine kadar dinlemiştir. Bu tarihte, mahkeme, başvuran ve altı tanığın dinlenmesi önerisini geri çevirmiştir. Ön soruşturma esnasında anılan kişilerin verdikleri ifadelerin yeterli olduğunu ve bunlara erişilemediğini belirtmişlerdir.
36. 16 Haziran 2000 tarihinde, Adana Ağır Ceza Mahkemesi, başvurunun Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yaptığı başvurudan dolayı kanıt sunması için kendisine çağrı yapılması muhtemel olduğundan, başvuranla ilgili 10 Nisan 2000 tarihli kararı geri çekmiştir. İlk Derece Mahkemesi, başvurunun daha fazla kanıt sunması için bir çağrı belgesi yayımlanmıştır.
37. Başvurunun nerede olduğu 27 Mart 2003 tarihine kadar belirlenememiştir.
38. 27 Mart 2003 tarihinde, Adana Ağır Ceza Mahkemesi, kovuşturmanın zaman aşımına uğradığı gerekçesiyle polis memurlarına yönelik başlatılan cezai işlemlere devam edilmemesi kararı almıştır.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK

39. İlgili iç hukuk ve uygulamalar *Sakık ve Diğerleri – Türkiye'de bulunabilir.* (26 Kasım 1997 kararı, Hüküm ve Karar Raporları 1997-VII § 18-28) ve *Elçi ve Diğerleri - Türkiye* (no. 23145/93 ve 25091/94, § § 573 ve 575, 13 Kasım 2003).

HUKUK

I.SÖZLEŞME'NİN 3. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

40. Başvuran, çeşitli kötü muamelelere maruz kaldığından şikayetçi olmuş ve bu şikayetleri ile ilgili yeterli ve etkin bir soruşturma yapılmadığını belirtmiştir. Sözleşme'nin 3. maddesine dayanarak bu şikayetlerde bulunmuştur. 3. madde şu şekildedir:

“Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya işlemlere tabi tutulamaz.”

41. Başvuran, maruz kaldığı kötü muamelelerin genel itibarıyla ele alındığında işkenceye tekabül ettiğini iddia etmiştir. Gözlerinin bağlandığını, çıplak soyulduğunu ve soğuk suya sokulduğunu belirtmiştir. Kollarından tavan borularına asıldığını, sandalyede ayakta bekletildiğini ve özellikle cinsel organlarına olmak üzere elektrik kablolarının vücuduna bağlandığını ifade etmiştir. Ayrıca, daha sonra üzerinde durduğu sandalyenin çekildiğini ve asılı halde vücuduna elektrik verildiğini iddia etmiştir. Polis memurlarının zaman zaman elektrik verip mağdurun hayalarını sıktığını ifade etmiştir. Başvuran, 11 Temmuz 1995 ve 12 Temmuz tarihli sağlık raporuna dayanarak (bkz. 13. ve 15. paragraflar). Son olarak, yerel makamların başvuranın kötü muamele iddialarını etkin bir biçimde araştırmadığını belirtmiştir.

42. Hükümet başvuranın iddialarının asılsız olduğunu beyan etmiştir. Bu bağlamda başvuranın destekleyici kanıt sunmadığını ileri sürmüştür. İddiaların yanıtıcı olduğunu ve terörizmle mücadelede zarar vermek amacıyla terör örgütü tarafından bir senaryonun parçası olarak kullanıldığını ifade etmiştir. Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlal edilmediği kanısına varmıştır.

43. AİHM, bir bireyin sağlıklı halde gözaltına alındığı fakat serbest bıraktığında sağlığının bozulmuş olduğu durumlarda, Devletin, bu duruma ilişkin makul bir açıklama getirmek ve durum özellikle sağlık raporu ile belgeleniyorsa, mağdurun iddialarının doğruluğuna ilişkin şüphe oluşturacak kanıt sunmakla yükümlüdür. Bunun sağlanamaması ise 3. maddenin gündeme getirilmesine sebebiyet verir. (bkz. *Çolak ve Filizer § Türkiye*, no. 32578/96 ve 32579/96, § 30, 8 Ocak 2004; *Selmouni - Fransa [BD]*, no. 25803/94, 87, AİHM 1999-V; *Aksoy/Türkiye*, 18 Aralık 1996 kararı, Hüküm ve Karar Raporları 1996-VI, s. 2278, / 61; ve *Ribitsch § Avusturya*, 4 Aralık 1995 kararı, Seri A no. 336, s. 26, § 34.)

44. Kanıtların değerlendirilmesinde, AİHM genel olarak, “makul şüphecilik ötesinde” kanıt ilkesini uygulamıştır (*Avşar § Türkiye*, no. 25657/94, § 282, AİHM 2001). Ancak bu tür bir kanıt, yeterince güçlü, açık ve birbiriyle bağlantılı çıkarımların veya kanıtlara ilişkin çürütülmemiş karinelerin bulunması halinde elde edilebilir (*İrlanda § İngiltere*, 18 Ocak 1978 tarihli karar, Seri no: 25, ss. 64-65, §, 161). Dava olaylarının tamamının ya da bir kısmının, gözaltında bulundurulmuş şahıslara ilişkin bilgiler de dahil olmak üzere, yetkili makamların münhasır bilgileri dahilinde olduğu durumlarda, gözaltı sürecinde meydana gelen mağduriyete ilişkin maddi karineler söz konusu olacaktır. Bu hususta yetkili makamların yeterli ve inandırıcı açıklama yapma yükümlülüğü taşıdığı söylenebilir. (bkz. *Salman § Türkiye [BD]*, no. 21986/93, § 100, AİHM 2000-VII).

45. Bu davada, AİHM alıkonulma sürecinin başlangıcında sağlık muayenesinden geçirilmemiş olduğuna ve polis gözaltında bulunduğu sürede kendi iradesi ile bir avukat veya doktor seçemediğine işaret etmiştir. Gözaltından alınıp nakledilmesinin akabinde, başvuran iki sağlık muayenesinden geçirilmiş, sağlık raporu alınmış, ayrıca bir tıbbi not cezaevi hasta muayene defterine işlenmiştir. Gerek rapor gerekse tıbbi not başvuranın vücudundaki yara, bere ve eziklere işaret etmiştir (bkz 13. ve 14. paragraflar). 1997, 2000 ve 2001 yıllarında bağımsız tıbbi uzmanlar tarafından hazırlanan tıbbi raporlarda adı geçen bulgular (bkz 19., 20,

22, ve 23. paragraflar) başvuranın kötü muamele iddiaları ile uyumludur. Bu bağlamda, AİHM, Hükümet'in başvuranın vücudunda tespit edilen izler ve hasar karşısında makul bir açıklama getirmemiştir.

46. Bir bütün olarak ele alındığında, davanın olayları ve Hükümet'in makul bir açıklama sunamaması göz önünde bulundurulduğunda, sağlık raporunda ve cezaevi hasta defterine işlenen nota bahsi geçen yaraların Hükümet'in sorumlu olduğu kötü muamelenin bir sonucu olduğu kanısını taşımaktadır.

47. Kötü muamelenin içeriği ve derecesi ile, bu muamelenin, PKK ile bağlantısı olduğu iddiası hakkında Abdülşamet Yaman'dan bilgi almak amacıyla yapılmış olduğu kanıtından yola çıkarak AİHM, bu kötü muamelenin ancak işkence olarak tanımlanabilecek derecede ciddi ve acımasız bir muamele olduğu kanaatine varmıştır (diğerlerinin yanı sıra, yukarıda anılan *Salman* ve *Aksoy* kararları, sırasıyla § § 64. ve 115.).

48. AİHM, Sözleşme'nin 3. maddesi'nin ihlal edildiğini sonucuna varmıştır.

49. AİHM, araştırma ile ilgili iddia edilen eksikliklere ilişkin olarak Sözleşme'nin 3. maddesi uyarınca ayrı bir karar almayı gerekli görmemektedir. Bu durumda, konunun 13. madde çerçevesinde incelenmesi daha uygundur (diğerlerinin yanı sıra bkz. *Mahmut Kaya - Türkiye*, no: 22535/93, § 120, AİHM 2000-III).

II. SÖZLEŞME'NİN 13. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

50. Başvuran, kötü muamele şikayetleri bağlamında etkili başvuru yapabilme hakkını arayamadığını ve bunun 13. maddeye aykırı olduğu iddia etmiştir:

*Bu Sözleşme'de tanınmış olan hak ve özgürlükleri ihlal edilen herkes, ihlal fiili resmi görev yapan kişiler tarafından bu sıfatlarına dayanılarak yapılmış da olsa, ulusal bir makama etkili bir başvuru yapabilme hakkına sahiptir.

51. Başvuran, uğradığı kötü muameleye ilişkin olarak Adana Cumhuriyet Başsavcılığı'na dilekçe verdiğini iddia etmiştir. Devlet'in, kendisinin ileri sürdüğü işkence iddialarını etraflı ve kapsamlı olarak incelemesi için her türlü adımı attığını ifade etmiştir. Ancak yetkili mercilerden alınan yanıtların tam anlamıyla yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Başvuran ayrıca, Mayıs 1999'da başlatılan soruşturmanın etkili olmadığını da iddia etmiştir. Bu bağlamda, bir soruşturmanın etkili olabilmesi için, iddiaların sunulmasının hemen akabinde yapılması gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca başvuran, Adana Ağır Ceza Mahkemesi'nin, kendisinin nerede olduğunu tespit etmeye yönelik herhangi bir ciddi çaba göstermediğini belirtmiş, zira iltica talebi için gittiği Almanya'da olduğunu saptayamadığını ifade etmiştir. Son olarak ise, hayatı ve özgürlüğünden endişe duymasından ötürü Türkiye'ye dönemediğini belirtmiştir.

52. Hükümet, başvuranın tasarrufunda bulunan birkaç etkili başvurma hakkının olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, Sözleşme'nin 3. maddesine dayanarak yaptığı şikayeti bağlamında, başvuranın önünde tazminat almak için yeterli iç hukuk yöntemleri bulunduğunu belirtmiştir. İddiaya göre Adana Emniyet Müdürlüğü polisleri tarafından kötü muamele gören başvuranın bu konuyla ilgili dava açtığını da ifade etmiştir. 26 Haziran 2002 tarihli bir görüşlerinde, Hükümet, davanın işlediğini ve işlemlerdeki gecikmenin yerel mahkemelerden kaynaklanamayacağını, zira gecikmenin, başvuranın ve şahitlerden birinin bulunmamasından kaynaklandığını ifade etmiştir.

53. AİHM, 3. madde ile gözetilen hakkın 13. madde için de anlam taşıdığını tekrar vurgulamıştır. Bir bireyin Devlet görevlileri tarafından kötü muameleye veya işkenceye maruz bırakıldığını iddia ettiği durumlarda, gereken hallerde tazminat ödenmesine ek olarak, "etkili başvuru hakkı" kavramı, sorumluların tanımlanması ve cezalandırılmasını sağlayacak kapsamlı, etkin, ve şikayet sahibinin bu soruşturma sürecine erişiminin olmasını sağlayacak bir soruşturma gerektirir (bkz. yukarıda anılan *Aksoy* kararı, § 98).

54. Bu bağlamda, ivedilik ve süratliliğin gerekli olduğu kesindir (bkz. *Yasa - Türkiye*, 2 Eylül 1998 kararı, Raporlar: 1998-VI, ss.2439-40, §§ 102-04; *Çakıcı -Türkiye* [BD], no. 23657/94, § 105, AİHM 1999-IV §§ 80, 87 ve 106; ve yukarıda anılan *Mahmut Kaya* kararı, §§ 106-07). Bazı durumlarda bir soruşturmanın ilerlemesine sekte vuran engeller ve zorluklar olabileceği kabul edilmelidir. Ancak, yetkili mercilerin, işkence veya kötü muameleyi soruşturmadaki ivedi yaklaşımı, kamuoyunun, bu mercilerin hukukun üstünlüğüne olan bağlılığını, yasal olmayan davranışlara hoşgörülü gösterilmesinin ve hileli anlaşmalar olduğu görüntüsünün verilmesinin önlenmesini sağlamak açısından büyük önem arz etmektedir denilebilir.

55. Bunun ötesinde, AİHM, bir Devlet görevlisinin işkence veya kötü muameleyle suçlandığı durumlarda “etkili başvuru”nun amaçları çerçevesinde, cezai işlemlerin ve hüküm verme sürecinin zaman aşımına uğramamasının; ve genel af veya affın mümkün kılınmamasının büyük önem taşıdığına işaret etmiştir. Ayrıca, AİHM, soruşturması veya davası süren görevlinin görevinin askıya alınmasının ve şayet hüküm alırsa meslekten men edilmesinin önemine dikkat çekmiştir (bkz. Birleşmiş Milletler İşkenceyi Önleme Komitesi Nihai ve Tavsiye Kararları: Türkiye, 27 Mayıs 2003, CAT/C/CR/30/5).

56. Bu davada öne sürülen kanıtlar temelinde, AİHM, polis gözaltı sürecinde başvuranın maruz kaldığı kötü muamele sebebiyle, Sözleşme’nin 3. maddesine dayanarak davalı Devleti sorumlu bulmuştur. Dolayısıyla bu bağlamda, başvuranın şikayeti, 3. madde ile bağlantılı olarak ele alındığında 13. maddenin maksadı açısından “savunulabilir” özellik göstermektedir (bkz. *McGlinchey ve Diğerleri - İngiltere*, no. 50390/99, § 64, 29 Nisan 2003 ve yukarıda anılan *Yasa* kararı, § 112).

57. AİHM, başvuranın Adana Cumhuriyet Savcılığı’na kötü muameleyle ilişkin şikayette bulunduğunu belirtmiştir. Başvuranın ciddi iddialarına rağmen, Savcılık, hiçbir girişimde bulunmamış ve kötü muameleyi yapanlara karşı herhangi bir suçlamada bulunmamıştır. Bu bağlamda, ancak bir yıl dört ay sonra, yani Avrupa İnsan Hakları Komisyonu’nun başvuruyu Hükümet’e iletmesinin akabinde, başvuranın iddiaları çerçevesinde yeni bir soruşturma başlatılmıştır. Bir yıl on bir ay sonra, Adana Cumhuriyet Savcısı, Ağır Ceza Mahkemesi’ne bir iddianame yazmıştır. Ancak, Ağır Ceza Mahkemesi, işlemlerin başlamasından yaklaşık beş yıl, kötü muameleden ise dokuz yıl sonra polis memurlarına yönelik cezai işlemlere devam etmeme kararı almıştır.

58. Hükümet’in, işlemlerdeki gecikmenin, başvuran ve bir tanıklarından birinin bulunamamasından kaynaklandığı yönündeki görüşüne istinaden AİHM, başvuranın gerek Hükümet’e gerekse Mahkeme’ye 20 Şubat 2001 tarihinde Almanya’daki adresini bildirdiğini ancak, Adalet bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Müdürlüğü’nün bu bilgiyi Adana Ağır Ceza Mahkemesi’ne iletmediğini ifade etmiştir. Tanıklardan birinin bulunamamasına ilişkin olarak, AİHM, Adana Ağır Ceza Mahkemesi’nin 10 Nisan 2001 tarihinde bu tanığın dinlenmesinden vazgeçtiğini, İlk derece mahkemesi, Adana Cumhuriyet Savcısı’nın, tanığın Almanya’daki adresinin belirlenmesinin gereğine işaret eden talimatlar yayınlamaya devam etmiştir. Ancak, Cumhuriyet Savcısı tanığın adresine ilişkin detayları temin edememiştir. AİHM, yetkili makamların, başvuranın ve tanığın buldukları yeri saptayamamasının başvurana yüklenemeyeceği kanısındadır.

59. AİHM, temel olarak, davadaki gecikmeler ve yerel hukukta yer alan kanuni sınırlamaların uygulanması sebebiyle, söz konusu işlemlerden herhangi bir sonuç elde edilememesi karşısında şaşkınlığını ifade etmiştir.

60. Yukarıda anlatılanlar ışığında, AİHM, yukarıda anılan işlemlerin, Sözleşme’nin 13. maddesinin gerektirdiği şekilde, yani kapsamlı ve etkin olduğu kanısında değildir.

61. Sözleşme’nin 13. maddesi ihlal edilmiştir.

III. SÖZLEŞME’NİN 5. MADDESİ’NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİALARI

62. Başvuran, Sözleşme'nin madde 5 §§ 3, 4 ve 5'in ihlal edildiğinden şikayetçi olmuştur:

"... 3. Bu maddenin 1.c fıkrasında öngörülen koşullara uyarınca yakalanan veya tutulu durumda bulunan herkes hemen bir yargıç veya adli görev yapmaya yasayla yetkili kılınmış diğer bir görevli önüne çıkarılır; kendisinin makul bir süre içinde yargılanmaya veya adli kovuşluma sırasında serbest bırakılmaya hakkı vardır. Salıverilme, ilgilinin duruşmada hazır bulunmasını sağlayacak bir teminata bağlanabilir.

4. Yakalama veya tutuklu durumda bulunma nedeniyle özgürlüğünden yoksun kılınan herkes, özgürlük kısıtlamasının yasaya uygunluğu hakkında kısa bir süre içinde karar vermesi ve yasaya aykırı görülmesi halinde kendisini serbest bırakması için bir mahkemeye başvurma hakkına sahiptir.

5. Bu madde hükümlerine aykırı olarak yapılmış bir yakalama veya tutulu kalma işleminin mağduru olan herkesin tazminat istemeye hakkı vardır."

63. Hükümet, 15. madde uyarınca yaptığı 6 Ağustos 1990 tarihli derogasyona ve 5 Mayıs 1992 tarihinde Genel Sekreter'e gönderdiği mektuba atıfta bulunmuştur. Başvurana karşı alınan tedbirlerin olağanüstü hale ilişkin mevzuat uyarınca alındığını belirtmiştir.

64. Dolayısıyla AİHM, öncelikle sözkonusu derogasyonun bu davaya uygulanabilirliğini belirlemelidir.

A. Türkiye'nin Sözleşme'nin 15. maddesine uyarınca ilan ettiği derogasyonun uygulanabilirliği

65. Sözleşme'nin 15. maddesi şöyledir:

"1. Savaş veya ulusun varlığını tehdit eden başka bir genel tehlike halinde her Yüksek Sözleşmecî Taraf, ancak durumun gerektirdiği ölçüde ve uluslararası hukuktan doğan başka yükümlülüklerle ters düşmemek koşuluyla bu Sözleşmede öngörülen yükümlülüklerle aykırı tedbirler alabilir.

2. Yukarıdaki hüküm, meşru savaş fiilleri sonucunda meydana gelen ölüm hariç olmak üzere, 2. madde ile 3. ve 4. maddeler (fıkra 1) ve 7. maddeyi hiçbir surette ihlale meşun kılmaz.

3. Bu maddeye göre aykırı tedbirler alma hakkını kullanan her Yüksek Sözleşmecî Taraf, alınan tedbirler ve bunları gerektiren nedenler hakkında Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne tam bilgi verir. Bu Yüksek Sözleşmecî Taraf, sözü geçen tedbirlerin yürürlüğe kalktığı tarihi de Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne bildirir."

66. Başvuran derogasyon bildirimiminin geçerli olmadığını ifade etmiştir. Bu bağlamda yukarıda anılan *Aksoy* kararına atıfta bulunmuştur (aynı yerde, § 86). Ayrıca, sözkonusu derogasyon geçerli olsa dahi bunun Adana'da uygulanamayacağını, zira Adana'nın olağanüstü hal bölgesi kapsamında olmadığını belirtmiştir.

67. Hükümet, silahlı terörist gruplara mensup şahısların alıkonulmasını düzenleyen usuli teminatlardan derogasyona gidilmesinin kesinlikle gerekli olduğunu ifade etmiştir. Terörist faaliyetleri soruşturma ve önlemedeki zorluklar sebebiyle, 5. madde uyarınca alıkoyma hususunda adli denetleme sağlanması imkansız olmuştur.

68. AİHM, 6 Ağustos 1990 tarihli derogasyon ve 3 Ocak 1991 tarihli mektubun anıldığı 424, 425 ve 430 sayılı Legislative Decree lerin, ayrıntılı içerik özetleri dikkate alındığında, olağanüstü hal ilan edilmiş bölgelerde geçerli olduğuna, ancak derogasyona göre bunun Adana ilini kapsamadığına işaret eder. Fakat, başvuranın yakalanıp alıkonulması Adana Cumhuriyet Savcısı'nın emri ile Adana'da gerçekleşmiştir.

69. Bu davada AİHM, sözkonusu derogasyonun bölgesel kapsamını değerlendirirken, bu derogasyonun etkisini derogasyonun içeriğinde açıkça beyan edilmemiş bir bölgeyi de kapsayacak şekilde ele aldığı takdirde, 15. maddenin içeriği ve amacını zedelemiş olacaktır. Dolayısıyla, sözkonusu derogasyon, davanın olayları için *ratione loci* geçerli değildir (bkz. *Sakık ve Diğerleri – Türkiye*, 26 Kasım 1997, 1997-VII Raporları, § 39).

70. Sonuç itibarıyla, 15. maddenin gerektirdiklerini sağlayıp sağlamadığının belirlenmesi gerekli değildir.

B. AİHS Madde 5 § 3

71. Başvuran, AİHS madde 5 § 3'e dayanarak, yargı yetkisini icra edebilecek bir yargıç veya diğer bir görevlinin huzuruna çıkarılmaksızın dokuz gün boyunca polis nezaretinde kaldığını ifade ederek şikayetçi olmuştur.

72. Hükümet ise, başvuranın gözaltına alınmasının kendisinin, terör suçu işlemiş olma şüphesini oluşturacak makul dayanakların bulunması üzerine, polis nezaretine alınma emrinin yetkili bir makam tarafından verildiğini ve bu tedbirin sözkonusu tarihte geçerli olan kanunların gerektirdiği şekilde yetkili makam tarafından uygulandığını belirtmiştir.

73. AİHM bundan önce birkaç vakada, terör suçlarının soruşturulmasının yetkili makamlara şüphesiz bazı özel sorunlar yaşattığını zaten kabul etmiştir (bkz. *Brogan ve Diğerleri – İngiltere*, 29 Kasım 1988 Kararı, Seri A no. 145-B, ss. 33-34, § 61; *Murray – İngiltere*, 28 Ekim 1994, Seri A no. 300-A, s. 27, § 58; *Demir ve Diğerleri – Türkiye*, 23 Eylül 1998 kararı, 1998-VI Raporları, s. 2653, § 41; ve yukarıda anılan *Aksoy* kararı, § 78). Ancak bu, makamların, 5. maddeye dayanarak, mahkemelerin etkili denetiminden ve son aşamada da Sözleşme'nin denetleyici içtihatından bağımsız bir şekilde, bir terör suçu işlendiği kanısında oldukları her vakit, şüphelileri yakalayıp polis nezaretinde alıkoymak için *kayıtsız şartsız yetkiye sahip* olduğu anlamına gelmez (diğerlerinin yanı sıra bkz. yukarıda anılan *Murray* kararı, § 58).

74. AİHM, başvuranın gözaltı süresinin dokuz gün olduğunu dikkate almıştır. *Brogan ve Diğerleri* davasında yargı denetimi dışında gerçekleşen dört gün altı saatlik gözaltı süresinin, amacı toplumu bir bütün olarak terörizme karşı korumak olmasına rağmen, AİHS madde 5 § 3'te ifade bulan süreye ilişkin kısıtlamaların dışında tutulduğunu tekrar vurgular (bkz. yukarıdan anılan *Brogan ve Diğerleri* kararı, s. 33, § 62.)

75. Başvuranın suçlandığı faaliyetlerin bir terörist tehditle bağlantısı olduğu varsayılsa dahi, AİHM, yargı müdahalesi olmaksızın, başvuramı dokuz gün gözaltında tutmanın gerekli olduğunu kabul etmemektedir.

76. Dolayısıyla, Madde 5 § 3 ihlal edilmiştir.

C. AİHS Madde 5 § 4

77. Başvuran, gözaltında tutulmasının meşruiyetini sorgulayabileceği hiçbir iç hukuk yolunun bulunmadığını iddia etmiştir. AİHS madde 5 § 4'e atıfta bulunmuştur.

78. Hükümet, cevaben, başvuranın gözaltında tutulduğu sürenin ulusal hukukla bağdaştığını, zira olayların vuku bulduğu tarihte Devlet güvenlik mahkemeleri içtihadı kapsamında olan suçlar için bu sürenin on beş güne kadar uzayabildiğini belirtmiştir.

79. Madde 5 § 3 bağlamında ulaşılan sonuçla ilgili olarak (bkz 74. ve 75. paragraflar), AİHM sözkonusu sürenin (dokuz gün) madde 5 § 4'te ifade bulan "ivedilikle" ilkesine ters düştüğünü kanaatindedir (bkz. *İğdeli – Türkiye*, no. 29296/95, § § 34 ve 35, 20 Haziran 2002; *Van Droogenbroeck – Belçika*, 24 Haziran 1982 kararı, Seri A no. 50, s. 29, § 53).

80. AİHM, bu davada, başvuranın gözaltı süresinin hukuken öngörülen süre limitini geçmediğini dikkate alır. Bu, aslen, başvuranın gözaltına alınmasını soruşturamamasının sebebidir, zira dokuz günlük süre o tarihteki Türk yasalarıyla bağdaşmakta idi (bkz. yukarıda anılan *İğdeli* kararı, § 35).

81. Sonuç itibarıyla, madde 5 § 4 ihlal edilmiştir.

D. AİHS Madde 5 § 5

82. Başvuran, madde 5 § 5'e dayanarak Sözleşme'nin 5. maddesinin ihlali iddiasına ilişkin tazminat hakkının bulunmadığını ifade ederek şikayetçi olmuştur.

83. Hükümet, kanunsuz alıkoyma hallerinde, kanuna aykırı bir şekilde yakalanan veya alıkonulan kişilere ödenebilecek tazminata ilişkin 466 sayılı Kanun uyarınca, tazminat talebinin ilk derece mahkemesinin nihai kararını takiben üç ay içinde yapılabileceğini beyan etmiştir.

84. AİHM, 466 sayılı Kanuna dayanarak yapılan bir tazminat talebinin yalnızca, özgürlüğün kanunsuzca elden alınması halinde ortaya çıkan zararlar için gündeme getirilebileceğine işaret etmiştir. Başvuranın alıkonulmasının iç hukukla bağdaştığını ifade etmiştir. Dolayısıyla, 466 sayılı Kanunun hükümleri uyarınca başvuranın tazminat hakkı bulunmamaktadır (bkz. yukarıda anılan *Sarik* kararı, § 60).

85. AİHM, AİHS madde 5 § 5'in ihlal edildiği kararına varmıştır.

IV. AİHS'NİN 3., 5., 13. VE 18. MADDELERİ BAĞLAMINDA 14. MADDENİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

86. Başvuran, Kürt kökeni ve Kürtlerin ana siyasi partisi ve PKK'nın bir aracı olarak algılanan HADEP'le olan bağlantısı sebebiyle alıkonulup işkenceye maruz bırakıldığını iddia etmiştir. Atıfta bulunduğu 14. madde şöyledir:

"Bu Sözleşmede tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensupluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan sağlanır."

87. Hükümet, Sözleşme'nin 14. maddesine dayanarak başvuran tarafından yapılan şikayetin temeli bulunmadığını savunmuştur.

88. AİHM başvuranın iddiasını incelemiştir. Ancak, kendisine sunulan kanıtlarla, bu hükmün ihlaline dair bir kararın alınmayacağını ifade etmiştir.

V. AİHS'NİN 18. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

89. Başvuran, Sözleşme haklarını kullanmasına yapılan müdahalelerin, Sözleşme'de kabul edilen amaçları teminat altına almaya yönelik olmadığını ileri sürmüştür. Atıfta bulunduğu 18. madde şöyledir:

"Bu Sözleşmenin hükümleri gereğince, sözü edilen hak ve özgürlüklere getirilen sınırlamalar ancak öngörülen amaçlar için uygulanabilir."

90. Hükümet bu şikayet hakkında herhangi bir görüş belirtmemiştir.

91. AİHM, kendisine sunulan kanıtlarla, bu hükmün ihlaline dair bir kararın alınmayacağını ifade etmiştir.

VI. AİHS'NİN 41. MADDESİ'NİN UYGULANMASI

92. Sözleşme'nin 41. maddesi şöyledir:

"Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeciler Tarafından iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir suretle, zarar gören tarafın tazminine hükmeder."

A. Maddi

Tazminat

93. Başvuran, 21,571.71 İngiliz Sterlini (34,044.477 Euro) maddi tazminat talep etmiştir.

94. Hükümet, başvuranın iddialarını destekleyecek kanıt sunmadığını ve iddiaların mübalağalı olduğunu belirtmiştir.

95. AİHM, başvuranın Sözleşme haklarının ihlali sonucunda maddi zarara uğradığını kanıtlamadığını belirtmiştir. Dolayısıyla, bu başlık altındaki iddiayı reddetmiştir.

B. Manevi Tazminat

96. Başvuran, 25,000 İngiliz Sterlini (39,547 Euro) manevi tazminat talep etmiştir.

97. Hükümet talep edilen miktarın çok yüksek olduğunu beyan etmiştir.

98. AİHM, polis gözaltında kötü muamele ve ayrıca etkili iç hukuk yollarının bulunmamasına ilişkin olarak Sözleşme'nin 3. ve 13. maddelerinin ihlal edildiği kararına varmıştır. Davanın olaylarını dikkate alarak ve tarafsız bir değerlendirme neticesinde başvurana 15,000 Euro tazminat ödenmesine karar vermiştir.

99. Başvuranın polis gözaltında tutulmasına ilişkin olarak, AİHM, AİHS madde 5 § 3, 4 ve 5'in ihlal edildiğine işaret etmiştir. Başvuranın, verilecek bir ihlal kararıyla tam olarak tazmin edilemeyecek – yakalanmasının meşruiyetini sorgulama imkanından yoksun olarak geçirdiği dokuz günden kaynaklanan stres gibi – bir manevi zarara uğradığını kabul etmektedir. İçtihadını dikkate alarak ve tarafsız bir değerlendirme neticesinde AİHM, başvurana 2,700 Euro tazminat ödenmesine karar vermiştir (bkz. *İğdeli – Türkiye*, no. 29296/95, § 41, 20 Haziran 2002 ve *Dalkılıç – Türkiye*, no. 25756/94, § 36, 5 Aralık 2002).

100. Toplam olarak, AİHM, başvurana manevi tazminat başlığı altında 17,700 Euro ödenmesine karar vermiştir.

C. Mahkeme Masrafları

101. Başvuran mahkeme masrafları için 7,594.76 Sterlin (12,014 Euro) talep etmiştir.

102. Hükümet, tazminat talebini çok yüksek ve asılsız bulmuş ve başvuranın iddialarını destekleyecek hiçbir belge sunmadığını belirtmiştir.

103. AİHM, bu masraflar gerçekten ve gerekli olduğu için tahakkuk etmiş ve miktar açısından makul ise tazminat ödenmesine karar verecektir (bkz. *Sawicka – Polonya*, no. 37645/97, § 54, 1 Ekim 2002). AİHM, bu davada bütün masrafların gerekli olduğu hususunda ikna olmamıştır. Ancak, çeviriler, özetler ve idari masraflarla ilgili olarak yapılan taleplerin gerekli olduğu için tahakkuk ettiği ve miktarlarının da makul olabileceği görülmüştür.

104. Yukarıda anlatılanlar çerçevesinde, AİHM, her türlü katma değer vergisi hariç olmak üzere ve Avrupa Konseyi'nden adli yardım olarak alınmış olan 725 Euro çıkarılmak suretiyle, başvuranın adil tazmin talebinde de ifade bulduğu gib, başvuranın vekilinin İngiltere'deki hesabına yatırılmak üzere 8,659 Euro'nun sterlin üzerinden ödenmesine karar vermiştir.

D. Gecikme Faizi

105. AİHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın benimsenmesine karar vermiştir.

YUKARIDAKİ GEREKÇELERE DAYANARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlal edildiğine,
2. Sözleşme'nin 3. maddesi bağlamında 13. maddenin ihlal edildiğine,

3. Madde 5 § 3'ün ihlal edildiğine,
4. Madde 5 § 4'ün ihlal edildiğine,
5. Madde 5 § 5'in ihlal edildiğine,
6. Sözleşme'nin 14. maddesinin ihlal edilmediğine,
7. Sözleşme'nin 18. maddesinin ihlal edilmediğine,
8. a) Sorumlu Devletin masraf ve harcamalarla ilgili olarak, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesi uyarınca kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde başvurana aşağıdaki meblağların ödenmesine,
 - i) tahakkuk edebilecek her türlü verginin de eklenmesi suretiyle 17,700 Euro (on yedi bin yedi yüz Euro) manevi tazminat,
 - ii) ödeme günündeki kur üzerinden ulusal para birimine dönüştürülerek ve her türlü katma değer vergisi hariç 8,659 Euro (sekiz bin altı yüz elli dokuz Euro), bu miktardan adli yardım olarak verilen 725 Euro'nun (yedi yüz yirmi beş Euro) düşülmesine ve kalan miktarın ödeme tarihindeki kur üzerinden sterline çevrilerek başvuraman vekilinin İngiltere'deki banka hesabına yatırılmasına,
- b) üç aylık sürenin aşılmasından ödeme gününe kadar geçen süre için Avrupa Merkez Bankası'nın uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın gecikme faizi olarak uygulanmasına,

9. Başvuranın diğer adil tazmin taleplerinin reddine,

KARAR VERMİŞTİR.

İngilizce olarak hazırlanmış, Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77 § 2 ve 3. bentleri uyarınca 2 Kasım 2004 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir

S. DOLLE
Sekreter

J.-P. COSTA
Başkan